

Mezinárodní a rozvojové dobrovolnictví v České republice – potenciál, budování kapacit a státní podpora

Podklad k diskuzi o slovenské Národní koncepci vysílání dobrovolníků do zemí globálního Jihu

Bratislava, 20. 12. 2010

OBSAH:

- **Stručný historický kontext**
- **Obecná podpora dobrovolnictví v ČR a Zákon o dobrovolnické službě**
- **Program GLEN: budování kapacit ZRS na nevládní úrovni**
- **Program United Nations Volunteers**
- **Salesiánský voluntariát**
- **Zapojení dobrovolníků na rozvojových projektech českých NNO**
- **Aktuality v oblasti rozvojového dobrovolnictví pro rok 2011**
- **Související přílohy** (Zákon o dobrovolnické službě; Komentář k Zákonu z Ministerstva vnitra ČR; Program GLEN – dopady a budování kapacit; UNV – česká případová studie 2010; Salesiánský voluntariát – finanční náročnost a rozpis přípravných víkendů; Pracovní skupina mezinárodní/rozvojové dobrovolnictví pro ERD 2011)

Vypracoval Robin Ujfaluši

Autor je ředitelem Sdružení dobrovolných aktivit INEX, členem dozorčí rady Fóra pro rozvojovou spolupráci, absolventem dobrovolnického programu GLEN v Keni (2005) a stáže při UN Volunteers v Bosně a Hercegovině (2009).

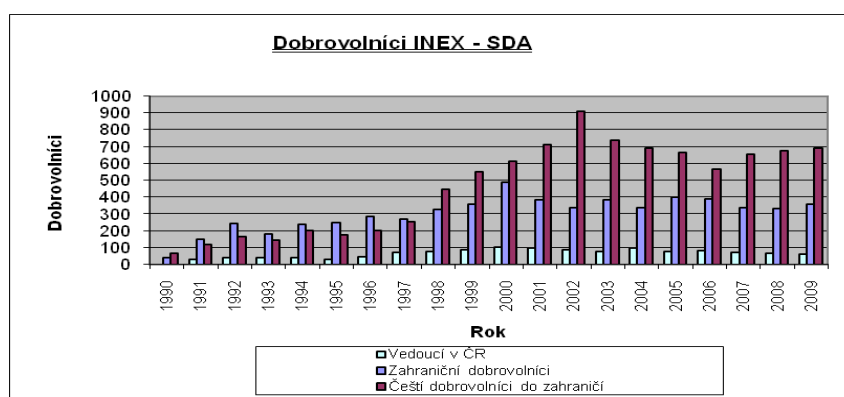
Poděkování za podkladové materiály a formální i neformální konzultace patří Ince Píbilové (Fórum pro rozvojovou spolupráci), Martinu Náprstkovi (Česká rozvojová agentura), Vladislavě Šplíchalové (Polytechna – Národní kontaktní místo UNV), Janě Švecové (Salesiáni Dona Bosca), Haně Urbanové a Barboře Jančové (Člověk v tísni), Denise Šimlové (Charita ČR), Janě Jenišťové a Romaně Duchoslavové (INEX-SDA).

Na úvod drobné terminologické rozlišení: „**mezinárodní dobrovolnictví**“ chápu v širším smyslu jako nejrozumnější výměnné dobrovolnické programy s mezinárodním přesahem (ať už jde o krátkodobé dobrovolnické projekty - neboli „workcampy“; dlouhodobé dobrovolnické projekty v rámci Evropy a přidružených zemí, programově podporovaných EU – tedy Evropská dobrovolná služba (EDS); nebo dobrovolnictví v rozvojových zemích různé délky a zaměření).

Rozvojové dobrovolnictví chápu, jak zřejmo, jako podmnožinu výše uvedeného¹; nejde o zavedený a jednoznačně používaný termín: někteří ho chápou - a realizují - jako (více či méně promyšlené a systematické) vysílání dobrovolníků do místních organizací v rozvojových zemích; jiní jako zapojování dobrovolníků do vlastních rozvojových projektů (ať už pro přípravu ve vlastní zemi, či pro realizaci v zemích globálního Jihu); další ho chápou jako zapojování dobrovolníků (se zkušenostmi z rozvojového světa) do aktivit rozvojového vzdělávání v ČR; pro potřeby tohoto materiálu budu chápat termín primárně ve významu 1 (vysílání dobrovolníků do RZ), sekundárně ve významu 2 (zapojování dobrovolníků do vlastních rozvojových projektů v zemích globálního Jihu)

Stručný historický kontext

Začátkem 90. let se otevřely hranice a spousta lidí měla pochopitelnou chuť vyrazit do světa - řada z nich tak chtěla činit nejen klasickou cestou běžného turismu, nýbrž stála o to poznávat jiné země a kultury alternativně a trochu hlouběji, např. skrze dobrovolnictví, tj. konkrétní pomoc na konkrétním komunitním projektu v dané zemi. Na základě těchto potřeb vznikl v roce 1991 i INEX (tehdy ještě československý), jako nevládní organizace propagující mezinárodní dobrovolnictví jako prostředek neformálního vzdělávání a mezikulturního poznávání. Dole v tabulce jsou počty vyslaných dobrovolníků za INEX-SDA od r. 1990 (což pro představu o trendech stačí, ač dnes zdaleka nejsme v ČR jediní, kdo vysílá dobrovolníky do zahraničí):

¹ Pro představu: na mezinárodně-dobrovolnické projekty vyjede z Česka ročně zhruba 1100 lidí (nejčastěji workcampy a EDS), „rozvojových dobrovolníků“ je cca 100 (čísla jsou spíše orientační: jednak žádná centrální databáze neexistuje, a druhak, i některé „ne-rozvojové“ programy (typu EDS) mají přesah do zemí, které jsou příjemci rozvojové pomoci (V a JV Evropa, nově i Egypt, Palestina aj.).

90. léta v mezinárodním dobrovolnictví by se z českého pohledu dala ve vší stručnosti charakterizovat takto: budovali jsme kapacity a kontakty za hranicemi, čísla vyslaných dobrovolníků tedy postupně rostla (po roce 2000 už spíše stagnují); dobrovolníkům šlo zpočátku hlavně o to „někam“ vyjet, spektrum možností ještě nebylo tak široké, jezdilo se hlavně na workcampy (dnes si dobrovolníci mnohem pečlivěji vybírají, kam a za jakých podmínek pojedou... zároveň stále roste počet zájemců o tzv. rozvojové země); neexistovala ještě státní podpora dobrovolnictví – ta se datuje až od roku 2002, v souvislosti s přijetím Zákona o dobrovolné službě.

Zároveň se během 90. let Česko proměnilo z příjemce mezinárodní pomoci (v rámci politické a ekonomické transformace) v čistého dárce z pohledu zahraniční rozvojové spolupráce (dále jen ZRS). A také v této, rozvojové agendě se objevily nové možnosti podpory dobrovolnictví. ČR se zapojilo do dvou programů: do spolupráce s **United Nations Volunteers** v rámci multilaterální rozvojové spolupráce (od poloviny 90. let) a prostřednictvím programu **GLEN** (neboli **Global Education Network of Young Europeans**) na úrovni evropských nevládních organizací (po roce 2004).

Obecná podpora dobrovolnictví a Zákon o dobrovolnické službě

Zákon o dobrovolnické službě č. 198/2002 vstoupil v platnost od 1. 1. 2003 a jeho vznik byl iniciován zejména Mezinárodním rokem dobrovolnictví, vyhlášeným OSN na rok 2001.

„Účelem zákona není upravit všechny existující, značně rozmanité formy dobrovolnické služby a případně dalších dobrovolných prací vykonávaných dobrovolníky ve prospěch společnosti a regulovat je, ale vymezit část z nich a s nimi spojit podmínky, za kterých stát bude jejich výkon podporovat.“ (FAQ z webu Ministerstva vnitra ČR k Zákonu, viz příloha 2).

Dobrovolnickou službou se zde rozumí např.:

- Pomoc nezaměstnaným, sociálně slabším, imigrantům, seniorům, osobám drogově závislým
- Pomoc při přírodních, ekologických a humanitárních katastrofách, při ochraně a péči o životní prostředí, při péči o kulturní památky, při organizaci sbírkových a charitativních akcí
- Pomoc při realizaci rozvojových programů, mj. v rámci aktivit a programů mezinárodních organizací

Za dobrovolnickou službu se naopak nepovažuje činnost týkající se uspokojování osobních zájmů, činnost vykonávaná v rámci podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti anebo v pracovněprávním vztahu, služebním poměru nebo členském poměru.

Zákon dále vymezuje podmínky dobrovolnické služby (např. věkovou hranici pro dobrovolnictví: nad 15 let u služby v ČR, nad 18 let v zahraničí), status i povinnosti akreditovaných dobrovolnických organizací, vztah mezi vysílající a přijímající organizací, náležitosti smlouvy mezi organizacemi i mezi vysílající organizací a dobrovolníkem.

Zákon též vymezuje základní **parametry akreditačního řízení pro organizace**: „Ministerstvo uděluje akreditaci na návrh akreditační komise složené po 1 zástupci Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva

zdravotnictví, Ministerstva kultury, Ministerstva financí, Rady vlády pro nestátní neziskové organizace; akreditační komise je poradním orgánem ministerstva... Ministerstvo vede seznam vysílajících organizací, kterým udělilo akreditaci. Tento seznam je veřejným seznamem přístupným elektronicky.“ (par. 6) MV uděluje akreditaci na dobu 3 let, v případě nesplnění podmínek je oprávněno ji odebrat, případně neudělit.

Mezi **povinnostmi vysílající organizace** patří například:

- před vysláním dobrovolníka podepsat pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost za škoda na majetku či zdraví
- sjednání zdravotního pojištění pro dobrovolníka
- zabezpečení ubytování ve zdravotně nezávadném a život neohrožujícím prostředí
- v případě nezletilosti dobrovolníka uzavřít smlouvu s jeho zákonným zástupcem
- při výběru dobrovolníka uplatňovat princip rovného zacházení

Ministerstvo může vysílajícím organizacím poskytnout **dotace na krytí**:

- pojistného placeného na základě pojistné smlouvy uzavřené organizací
- části výdajů spojených s evidencí dobrovolníků, s jejich přípravou a výkonem dobrovolnické služby (tj. část nákladů na koordinátora, víza, očkování apod.)
- pojistného na důchodové pojištění (u dlouhodobé dobrovolnické služby)

Dotace jsou poskytované zálohově a po skončení kalendářního roku vyúčtují organizace skutečně vzniklé náklady.

Na rok 2010 podpořilo Ministerstvo vnitra ČR celkem 163 akreditovaných organizací celkovou částkou téměř 13 000 000 Kč (z toho na dobrovolnictví v zahraničí uděleno 4 organizacím cca 770 000 Kč).

Zákon o dobrovolnické službě byl důležitým krokem vpřed, protože umožnil finanční zajištění a rozvoj kapacit velkého spektra organizací a dobrovolníků. Kritici tohoto zákona mu naopak vyčítají přílišnou snahu regulovat dobrovolnické aktivity, resp. reduktivní chápání dobrovolnictví.²

Právě připravovaná novela Zákona by měla podobné nedostatky odstranit (resp. nově vydiskutovat na základě osmiletých zkušeností) a z perspektivy nevládních organizací je novelizace jednou z priorit Evropského roku dobrovolnictví 2011.³

² Stávající znění zákona například neumožňuje, aby dobrovolník mohl být zároveň řádným členem dané organizace; tím z dobrovolnictví vylučuje řadu organizací s širokou členskou základnou, jež jsou na dobrovolnické práci svých členů založeny (Skaut, Junák, Pionýr atd.).

³ Je třeba podotknout, že potřebnost dobrovolnické legislativy není samozřejmostí, nýbrž je do značné míry kulturně-historicky podmíněná: v post-komunistických zemích zpravidla poptávka po takovém zákonu je (Česko, Polsko, Rumunsko, Bosna a Hercegovina aj.), ve Skandinávii naopak častěji uslyšíte „je to zbytečné, neboť dobrovolnictví a občanský aktivismus se stejně nedá reglementovat zákonem“.

Program GLEN: budování kapacit ZRS na nevládní úrovni

Po roce 2000 rostl v ČR zájem dobrovolníků o rozvojové země, od roku 2002 pořádá INEX-SDA pravidelné přípravné víkendy pro dobrovolníky jedoucí do rozvojových zemí a na základě spolupráce s německou partnerskou organizací ASA a dalšími evropskými nevládními organizacemi běží od roku 2004 **program GLEN – Global Education Network of Young Europeans**. Program je od svého počátku systematicky podporován z grantu Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci kapitoly Rozvojové vzdělávání a osvěta (částkou lehce převyšující 1 500 000 Kč, tedy 60,000 euro).

Program GLEN od počátku využívá dlouholetých zkušeností německé organizace ASA s vysíláním dobrovolníků do rozvojových zemí a budováním kapacit v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce, ale celkový záběr je mnohem širší, neboť program stojí na **partnerství 10 nevládních organizací z 10 evropských zemí** (za ČR je partnerem INEX-SDA, za Slovensko Tabita). **Ročně** tento program vyšle do rozvojových zemí - zpravidla do nevládních organizací v Africe a Asii - **105 dobrovolníků**, kteří před odjezdem projdou dvěma intenzivními týdenními přípravnými semináři v Evropě, následně absolvují 3-měsíční stáž v Asii a Africe a po návratu je čeká závěrečný evaluační seminář, s výhledem na další ponávratové aktivity v oblasti globálního vzdělávání.

Za ČR každoročně vysíláme dobrovolníky na **6-7 projektů**, které jsou dány jednak potřebami místních partnerů v rozvojových zemích (kteří píší vlastní projektové záměry pro GLEN), jednak prioritami české zahraniční rozvojové spolupráce. **Příklady** dobrovolnických projektů **na rok 2011**: Udržitelný rozvoj turismu (Mongolsko), Podpora komunitního vzdělávacího centra (Gruzie), Vzdělávání na venkovské střední škole (Zambie), Workshopy ve fotografii a videodokumentaci pro pokročilé (Keňa).

Cíl programu je dvojitý: primárně zvyšování povědomí veřejnosti o problematice rozvojových zemí (díky vzdělávacím aktivitám dobrovolníků po návratu), ale sekundárně i budování kapacit v oblasti rozvojové spolupráce v podobě konkrétních projektů⁴ i působení absolventů programu v českých nevládních organizacích, orgánech státní správy, v médiích i mezinárodních institucích. Jako účastník programu z roku 2005 můžu potvrdit, že se to většinou daří: z projektů v rozvojových zemích se vrací s cennými zkušenostmi motivovaní dobrovolníci, kteří často v oblasti rozvojové spolupráce setrvávají i po návratu⁵.

Program si získal za uplynulého roky mezi mladými zájemci o rozvojovou spolupráci renomé (věková hranice je 30 let) a každoročně vybíráme z několika desítek kvalitních kandidátů – mezi hlavní kritéria výběru patří vedle odborných a osobnostních předpokladů pro pobyt a práci v odlišné kultuře zejména dlouhodobý zájem o rozvojovou spolupráci a potenciál pro ponávratové rozvojově-vzdělávací aktivity.

Více info na stránkách www.glen-slovakia.org a u slovenské partnerské organizace Tabita.

⁴ Díky absolventům GLENU fungují dnes mj. 2 dlouhodobé projekty: kampaň *Fotbal pro rozvoj* a vzdělávací program prevence xenofobie a rasismu *Stereotypy v nás*.

⁵ Zahraniční mise Člověka v tísní, řídící pozice v ADRA ČR, Ministerstvo zahraničních věcí a Ministerstvo financí ČR, UNDP Mongolsko, časopis Respekt aj. (viz Přílohu 3 - Program GLEN – dopady a budování kapacit)

Podpora programu United Nations Volunteers (v rámci multilaterální ZRS)

Začátky spolupráce ČR s UNV spadají do **období 1994 – 1996**, zprvu jako sledování možností a sbírání zkušeností s touto agendou. Vyslání prvních českých dobrovolníků (v počtu 2-3 ročně) bylo podpořeno holandskou vládou, která jako donor poskytla prostředky UNV Bonn na vyslání českých dobrovolníků.

Od roku 1996 začalo MZV ČR přispívat na činnost vzniklého **Národního kontaktního místa dobrovolníků OSN v Praze** (dále jen NKM UNV), které dodnes zprostředkovává spolupráci mezi MZV ČR a UNV Bonn, prezentuje možnosti dobrovolnického programu OSN na veřejnosti, zajišťuje předběžný nábor a výběr pro jednotlivé pozice, administruje projekty a slouží jako poradní orgán vybraným i potenciálním kandidátům z řad českých občanů.

Dalším důležitým průlomem pro spolupráci mezi ČR a UNV Bonn bylo **uzavření Dohody o spolupráci mezi vládou ČR a UNV Bonn** v roce **1998**, která stanovila mechanismus spolupráce v souvislosti s účastí českých občanů v programu Dobrovolníci OSN, a to zejména v oblasti náboru, výběru, akceptace kandidátů a všech administrativních procedur spojených s vysláním dobrovolníků.

V roce **2001** rozšířilo MZV ČR spolupráci s UNV Bonn podepsáním **tzv. Full Fund Agreement**. Uzavření této smlouvy bylo motivováno snahou ČR zvýšit účast českých dobrovolníků v programech OSN a podpořit agendu „rozvojových cílů tisíciletí“. Navíc měla ČR zájem podpořit země a oblasti své bilaterální rozvojové spolupráce. Spolupráce v rámci této smlouvy pokračuje dodnes a ročně jsou hrazeny pobyty 2-4 českých dobrovolníků dle priorit českého vládního programu ZRS. Do roku 2009 tak působilo 25 českých dobrovolníků hrazených ČR v Jemenu, Angole, Ukrajině, Bosně a Hercegovině, Kosovu, Mali, Tanzanii, Indonésii a v Afghánistánu po dobu 1-3 let.

V roce **2005** se ČR zapojila do již běžícího programu UNV ročních stáží pro absolventy vysokých škol v rozvojových zemích (**tzv. Internship Programme**), který má podporovat budování kapacit a zájem o oblast ZRS mezi mladými lidmi a čerstvými absolventy⁶, kteří by jinak těžko splnili náročná kritéria výběru ze strany UNV.⁷ Přínos programu pro uchazeče je

⁶ Z hlediska mladých zájemců o rozvojovou problematiku a budování kapacit ZRS lze tedy tento program chápat jako analogický tomu, co plní na úrovni nevládních organizací program GLEN (zde je věková hranice 27 let, u GLEnu 30 let).

⁷ Zde je na místě poznámka, že pojem „dobrovolník“ v systému OSN je velmi specifický a do značné míry zavádějící: UNV totiž často zapojuje do svých programů experty s dlouholetou praxí a u řady „dobrovolnických“ pozic je podmínka min. 5-leté praxe. Stejně tak je (relativně vysoká) odměna dobrovolníků OSN v jistém

zejména v možnosti získání praxe v multikulturním prostředí pod vedením zkušených pracovníků v mezinárodním týmu, navíc v oboru, který vystudovali.

Také u tohoto programu MZV ČR uplatňuje přání, aby čeští stážisté působili v prioritních zemích české zahraniční rozvojové spolupráce. Do roku 2010 bylo, na základě výběrového řízení vysláno 13 českých absolventů vysokých škol do Jemenu, Mongolska, Vietnamu, Kosova a Bosny a Hercegoviny (zhruba 2-4 ročně).

Celkem se od roku 1995 zapojilo do rozvojových programů a mírových misí OSN více než 250 českých dobrovolníků, působili zejména v Africe, Asii a na Balkáně (nejčastěji v Bosně a Hercegovině, v Kosovu a na Východním Timoru). Mezi oblasti, ve kterých čeští dobrovolníci pomáhají, patří zejména humanitární a rozvojová pomoc, prevence konfliktů a demokratizační procesy, jako např. volební mise, dále zdravotnictví (prevence a léčba HIV/AIDS), vzdělávání (výpočetní technika), pomoc uprchlíkům atd.

Průměrný roční objem příspěvků a podpory všech shora uvedených fondů a programů činil v posledních úsporných letech kolem 6 milionů Kč. Roční náklad na jednoho stážistu (v rámci Internship Programme) je zhruba 35.000-40.000 USD, roční náklad na jednoho UNV dobrovolníka (v programu Full Fund Agreement) je 45.000-65.000 USD – v závislosti na zemi působení.

Česká republika je jedinou zemí bývalého komunistického bloku, která do tohoto programu pravidelně přispívá.

Další podrobnosti viz v Příloze 4 – UNV – česká případová studie, 2010.

Salesiánský voluntariát

Specifickou formu rozvojového dobrovolnictví s minimální podporou státu a pečlivou půlroční přípravou na dlouhodobý dobrovolnický pobyt v rozvojové zemi realizují Salesiáni Dona Bosca (SADBA), kteří tak od roku 2004 vyslali přes 50 dobrovolníků (do rozvojových zemí cca 35). Dobrovolník si hradí letenku a náklady, resp. je sám zainteresován na získávání zdrojů (ve spolupráci s vysílající organizací). Pro bližší informace o finanční náročnosti a tématech přípravných víkendů viz Přílohy 5 a 6.

rozporu s dobrovolnictvím, jak mu běžně rozumíme, tedy aktivitě vykonávané „bez ohledu na finanční náhradu“.

Zapojení dobrovolníků na rozvojových projektech českých NNO

Žádná z oslovených českých nevládních organizací (NNO) nemá ucelenou strategii vysílání dobrovolníků na vlastní rozvojové projekty v zemích globálního Jihu. Mezi hlavní problémy patří nedostatečné kapacity na kvalitní přípravu dobrovolníků při omezených počtech (u jednotlivých organizací se to pohybuje v řádu jednotlivců) a sladění dlouhodobějších zájmů mise s krátkodobějšími a dílčími zájmy dobrovolníka.

Nevládní organizace na svých projektech a misích v rozvojových zemích navíc nevidí působení českých dobrovolníků jako prioritu, klíčové je pro ně hlavně zaplatit experty (šéfy misí, případně programové manažery), na terénní práce pak využívají prioritně místních zaměstnanců – jednak je to pro ně efektivnější a jednak je to investice, která zůstává v zemi dlouhodobě (na rozdíl od dobrovolníka).

Například Člověk v tísni využívá dobrovolníky nejčastěji na juniorní pracovní pozice, tj. hradí náklady na pobyt (ubytování, cesta, očkování, víza, kapesné) s výhledem na placenou pozici a růst v rámci organizace. Příprava a evaluace je tedy stejná jako u seniorních zaměstnanců.

Charita ČR s českými dobrovolníky na svých rozvojových projektech nepracuje, s výjimkou dobrovolníků Evropské dobrovolné služby v Gruzii – kde je to zajišťováno místní pobočkou Caritas.

AKTUALITY v oblasti rozvojového dobrovolnictví pro rok 2011:

- Platforma FoRS⁸ ve spolupráci s nevládními organizacemi připravuje od začátku roku 2010 **manuál pro dobrovolníky** jedoucí do zemí globálního Jihu: chce nabídnout hlubší reflexi dobrovolnictví v rozvojových zemích, shrnout zkušenosti dobrovolníků i nevládních organizací za uplynulou dekádu a upozornit na možná rizika při přípravě, během pobytu i po návratu (chování v jiné kultuře, kulturní šok a fáze adaptace, sdílení zkušenosti po návratu – v médiích, ale i obecně) – JARO 2011
- V rámci příprav na **Evropský rok dobrovolnictví 2011** bylo v Česku ustaveno zhruba 10 tematických pracovních skupin (dobrovolnictví v sociálních službách, ve zdravotnictví, ve sportu, v krizových situacích atd) – jednou z nich je i **Mezinárodní dobrovolnictví a rozvojová pomoc/spolupráce**; skupina bude pracovat celoročně na tématech s mezinárodním a rozvojovým dobrovolnictvím souvisejících – zápis z nedávného síťovacího setkání, nastiňující předběžně priority a agendu, viz přílohu 7
- **Novelizace Zákona o dobrovolnické službě** (v gesci Ministerstva vnitra ČR, viz výše) ve fázi příprav – bližší informace u Mgr. Radka Jiráňky, ředitele odboru pro dobrovolnickou službu

⁸ Forum pro rozvojovou spolupráci – platforma českých rozvojových nevládních organizací

198/2002 Sb.
ZÁKON
ze dne 24. dubna 2002
o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů
(zákon o dobrovolnické službě)

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ
DOBROVOLNICKÁ SLUŽBA

§ 1

Předmět úpravy

(1) Tento zákon upravuje podmínky, za kterých stát podporuje dobrovolnickou službu organizovanou podle tohoto zákona a vykonávanou dobrovolníky bez nároku na odměnu.

(2) Tento zákon se nevztahuje na

- a. činnosti upravené zvláštními právními předpisy, i když tyto činnosti splňují znaky dobrovolnické služby stanovené tímto zákonem,
- b. činnosti, které nesplňují znaky dobrovolnické služby stanovené tímto zákonem, i když jsou vykonávány dobrovolníky.

Vymezení pojmů

§ 2

(1) Dobrovolnickou službou je činnost, při níž dobrovolník poskytuje

- a. pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, jakož i pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase,
- b. pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, **při ochraně a zlepšování životního prostředí**, při péči o zachování kulturního dědictví, při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí pro osoby uvedené v písmenu a), nebo
- c. pomoc při uskutečňování rozvojových programů a v rámci operací, projektů a programů mezinárodních organizací a institucí, včetně mezinárodních nevládních organizací.

(2) Za dobrovolnickou službu uvedenou v odstavci 1 se nepovažuje činnost týkající se uspokojování osobních zájmů, anebo je-li vykonávána v rámci podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti anebo v pracovněprávním vztahu, služebním poměru nebo členském poměru.

(3) Dobrovolnická služba je podle své povahy krátkodobá nebo, je-li vykonávána po dobu delší než 3 měsíce, dlouhodobá.

§ 3

(1) Dobrovolníkem může být fyzická osoba

- a. starší 15 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby na území České republiky,
- b. starší 18 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby v zahraničí, která se na základě svých vlastností, znalostí a dovedností svobodně rozhodne poskytovat dobrovolnickou službu.

(2) Dobrovolník vykonává dobrovolnickou službu na základě smlouvy¹⁾ uzavřené s vysílající organizací; v případě dlouhodobé dobrovolnické služby nebo v případě krátkodobé dobrovolnické služby, k jejímuž výkonu je dobrovolník vyslán do zahraničí, musí být tato smlouva písemná.

(3) Je-li fyzická osoba v pracovněprávním vztahu, služebním poměru, členském poměru nebo je-li žákem nebo studentem, vykonává jako dobrovolník dobrovolnickou službu mimo svůj pracovněprávní vztah, služební poměr, členský poměr, školní vzdělávání nebo studium.

(4) Výkon vojenské činné služby nebo civilní služby je překážkou výkonu dobrovolnické služby.

1) Občanský zákoník.

§ 4

(1) Vysílající organizací podle tohoto zákona je právnická osoba se sídlem v České republice, která dobrovolníky vybírá, eviduje, připravuje pro výkon dobrovolnické služby a uzavírá s nimi smlouvy o výkonu dobrovolnické služby za podmínky, že má udělenou akreditaci (§ 6).

(2) Přijímající organizací podle tohoto zákona je osoba, pro jejíž potřebu je dobrovolnická služba vykonávána, způsobilá uzavřít smlouvu s vysílající organizací a schopná dostát závazkům z této smlouvy.

(3) Vysílající organizace může vedle smluv uzavíraných s přijímajícími organizacemi uzavřít smlouvy i s dobrovolníky o výkonu dobrovolnické služby v její prospěch. Podmínkou je, že předmětem těchto smluv uzavíraných s přijímajícími organizacemi a s dobrovolníky je týž druh dobrovolnické služby a že dobrovolník není členem vysílající organizace ani k ní nemá jiný právní vztah. V těchto případech pro vztah mezi dobrovolníkem a organizací, v jejíž prospěch dobrovolník dobrovolnickou službu vykonává, platí přiměřeně ustanovení o právech a povinnostech vysílající i přijímající organizace a ustanovení o právech a povinnostech dobrovolníka.

Smlouvy

§ 5

(1) Pro výkon krátkodobé dobrovolnické služby, nejde-li o dobrovolnickou službu, k jejímuž výkonu je dobrovolník vyslán do zahraničí, musí být mezi dobrovolníkem a vysílající organizací sjednáno alespoň místo, předmět a doba výkonu dobrovolnické služby, a podle povahy dobrovolnické služby též poskytnutí pracovních prostředků a ochranných pracovních prostředků dobrovolníkovi, popřípadě předložení výpisu z evidence Rejstříku trestů ne staršího než 3 měsíce a potvrzení o zdravotním stavu dobrovolníka ne starší než 3 měsíce [odstavec 2 písm. b) bod 3].

(2) Smlouva mezi dobrovolníkem a vysílající organizací o výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby nebo krátkodobé dobrovolnické služby, k jejímuž výkonu je dobrovolník vyslán do zahraničí, musí vždy obsahovat

a. jméno, příjmení, rodné číslo nebo, není-li přiděleno, datum narození, místo trvalého pobytu dobrovolníka a název a sídlo vysílající organizace,

b. ujednání

1. o účasti na předvstupní přípravě organizované vysílající organizací; součástí předvstupní přípravy musí být podle povahy dobrovolnické služby i informování dobrovolníka o možných rizicích spojených s výkonem dobrovolnické služby, která by mohla ohrozit život nebo zdraví dobrovolníka,
2. podle povahy dobrovolnické služby o předložení výpisu z evidence Rejstříku trestů ne staršího než 3 měsíce a o předložení písemného prohlášení, že v době sjednání smlouvy není proti dobrovolníkovi vedeno trestní řízení,
3. podle povahy dobrovolnické služby o předložení potvrzení o zdravotním stavu dobrovolníka ne starší než 3 měsíce, ve kterém registrující lékař na základě posouzení zdravotního stavu dobrovolníka vymezí činnosti, které s ohledem na svůj zdravotní stav není dobrovolník schopen vykonávat,
4. podle povahy dobrovolnické služby o předložení potvrzení o seznámení dobrovolníka s prevencí infekčních nemocí včetně antimalarické prevence (profylaxe), vyžadují-li to podmínky území, ve kterém má dobrovolník působit, jako podmínkách pro účast v dobrovolnické službě,
- c. místo, předmět a dobu výkonu dobrovolnické služby v rámci určitého programu nebo projektu dobrovolnické služby,
- d. způsob stravování a ubytování dobrovolníka,
- e. závazek dobrovolníka vrátit poměrnou část výdajů vynaložených vysílající organizací, pokud předčasně ukončí výkon dobrovolnické služby z jiných než zřetele hodných důvodů,
- f. podle povahy dobrovolnické služby ujednání o náhradách výdajů spojených s nezbytnou přípravou na účast dobrovolníka v určitém programu nebo projektu dobrovolnické služby, o náhradě nákladů spojených s cestou na místo působení v zahraničí a zpět, o kapesném ke krytí běžných výdajů na místě působení, o poskytnutí pracovních prostředků a osobních ochranných pracovních prostředků,
- g. podle povahy dobrovolnické služby rozsah pracovní doby, doby odpočinku, podmínky pro udělení dovolené a důvody, za kterých lze výkon dobrovolnické služby předčasně ukončit.

(3) Smlouva mezi dobrovolníkem a vysílající organizací o výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby může obsahovat rovněž ujednání, že dobrovolník před vysláním k výkonu dobrovolnické služby podá přihlášku k účasti na důchodovém pojištění, splňuje-li podmínky podle zvláštního právního předpisu,²⁾ a závazek vysílající organizace platit za něho pojištění na důchodové pojištění stanovené alespoň z minimálního vyměřovacího základu,³⁾ je-li dlouhodobá dobrovolnická služba vykonávána alespoň v rozsahu překračujícím v průměru 20 hodin v kalendářním týdnu.

(4) Dobrovolníkovi za výkon dobrovolnické služby nenáleží odměna.

(5) Při sjednání rozsahu pracovní doby, doby odpočinku, podmínek pro udělení dovolené a pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se použijí přiměřeně pracovněprávní předpisy a při sjednání výše kapesného se použijí přiměřeně předpisy o cestovních náhradách.

2. § 6 odst. 1 písm. d) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.
3. § 3 odst. 3, § 5b a 16 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Vysílající organizace

§ 6

(1) Vysílající organizaci uděluje akreditaci Ministerstvo vnitra (dále jen "ministerstvo"). Ministerstvo uděluje akreditaci na návrh akreditační komise složené po 1 zástupci Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva kultury, Ministerstva financí, Rady vlády pro nestátní neziskové organizace; akreditační komise je poradním orgánem ministerstva.

(2) Ministerstvo udělí akreditaci podle odstavce 1 organizaci, která je občanským sdružením, obecně prospěšnou společností, církví nebo náboženskou společností nebo církevní právnickou osobou církve nebo náboženské společnosti, pokud doloží, že je schopna s ohledem na kvalifikační složení svých orgánů, zaměstnanců nebo členů, konkrétní projekty nebo programy dobrovolnické služby a finanční způsobilost organizovat přípravu a provádění dobrovolnické služby a plnit další povinnosti vyplývající z tohoto zákona. Akreditace se uděluje na dobu 3 let.

(3) Ministerstvo vede seznam vysílajících organizací, kterým udělilo akreditaci. Tento seznam je veřejným seznamem přístupným elektronicky. Jeho součástí je i vymezení jednotlivých druhů dobrovolnické služby a jejich zaměření, jejichž organizování a zajišťování vysílající organizace provádí.

§ 7

(1) Vysílající organizace je povinna uzavřít před vysláním dobrovolníka k výkonu dobrovolnické služby pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou dobrovolník při výkonu dobrovolnické služby způsobí sám nebo mu bude při výkonu dobrovolnické služby způsobena. Dobrovolník odpovídá pouze za škodu způsobenou úmyslně.

(2) Vysílající organizace před vysláním dobrovolníka k výkonu dobrovolnické služby do zahraničí sjedná podle povahy dobrovolnické služby a podmínek státu, v němž má být dobrovolnická služba vykonávána, v tomto státě zdravotní pojištění dobrovolníka.

(3) Vysílající organizace odpovídá dobrovolníkovi za to, že vykonává-li dobrovolnickou službu mimo obec svého trvalého pobytu, bude podle povahy dobrovolnické služby řádně a ve zdravotně nezávadném prostředí ubytován a že dobrovolnickou službu bude v závislosti na její povaze vykonávat v podmínkách neohrožujících jeho život nebo zdraví.

(4) Vysílající organizace smí uzavřít smlouvu podle § 5 s dobrovolníkem, který v době, v níž má být smlouva uzavřena, nedosáhl věku 18 let, jen s písemným, úředně ověřeným souhlasem jeho zákonného zástupce nebo se souhlasem jeho zákonného zástupce zapsaným u vysílající organizace do protokolu; bez tohoto souhlasu je smlouva neplatná.

(5) S dobrovolníkem mladším 18 let nesmí být sjednán výkon takové dobrovolnické služby, která by byla nepřiměřená anatomickým, fyziologickým a psychickým zvláštnostem jeho věku nebo při níž by byl vystaven zvýšenému nebezpečí úrazu nebo jinému poškození zdraví; dobrovolník v tomto věku nesmí být vyslán k výkonu dobrovolnické služby do zahraničí.

(6) Vysílající organizace je povinna při výběru dobrovolníků, s nimiž uzavře smlouvu, a při sjednávání podmínek výkonu dobrovolnické služby uplatnit rovné zacházení, s výjimkou případu, kdy to povaha dobrovolnické služby neumožňuje.

§ 8

(1) Vysílající organizace uzavře před vysláním dobrovolníka na místo jeho působení písemnou smlouvu s přijímající organizací, v níž s ohledem na povahu určitého programu nebo projektu dobrovolnické služby navzájem dohodnutého s přijímající organizací, sjedná zejména podmínky výkonu dobrovolnické služby, předmět a dobu výkonu dobrovolnické služby, způsob ubytování a stravování dobrovolníků, jejich vybavení pracovními prostředky a osobními ochrannými pracovními prostředky, způsob ověřování průběhu dobrovolnické služby vysílající organizací za účelem kontroly dodržování smlouvy a hodnocení práce dobrovolníků. Součástí smlouvy mezi vysílající a přijímající organizací musí být rovněž ujednání o povinnosti přijímající organizace informovat

vysílající organizaci o rizicích, která mohou ohrozit život nebo zdraví dobrovolníka, vzniklých v průběhu výkonu dobrovolnické služby, a přijmout neprodleně opatření, která tato rizika vyloučí, a v případě neodstranitelných rizik omezí.

(2) Vysílající organizace nesmí uzavřít smlouvu s přijímající organizací, jejímž předmětem činnosti je podnikání, anebo na výkon takové dobrovolnické služby, jejímž účelem by bylo nahradit činnosti vykonávané jinak u přijímající organizace osobami v pracovněprávním vztahu, služebním nebo členském poměru, anebo zajišťované pro přijímající organizaci jinými osobami v rámci jejich podnikání.

(3) Vysílající organizace jsou povinny vhodným způsobem zveřejňovat roční výroční zprávy o své činnosti nejpozději do 30. června následujícího kalendářního roku.

§ 9

(1) Pokud ministerstvo zjistí, že vysílající organizace, která má udělenou akreditaci, přestala splňovat podmínky stanovené tímto zákonem pro udělení akreditace (§ 6 odst. 2) nebo přes upozornění ze strany Ministerstva nadále neplní povinnosti stanovené tímto zákonem, akreditaci této organizace po projednání v akreditační komisi zruší; přitom dbá, aby tím nebylo dotčeno splnění závazků vyplývajících z uzavřených smluv.

(2) Zanikne-li vysílající organizace, s níž má dobrovolník uzavřenu smlouvu podle § 5, přecházejí práva a povinnosti z této smlouvy na jejího právního nástupce, a není-li ho, na stát; ministerstvo poté bez zbytečného odkladu smluvně převede tato práva a povinnosti na jinou vhodnou vysílající organizaci.

(3) Ministerstvo je oprávněno z vlastního nebo jiného podnětu ověřovat, zda vysílající organizace plní podmínky stanovené tímto zákonem; postupuje přitom podle zákona o státní kontrole.

§ 10

Využívání dobrovolnické služby státem a územními samosprávnými celky

Státní orgány, organizační složky státu, orgány a organizační složky územních samosprávných celků mohou využívat dobrovolnickou službu v mezích své zákonné působnosti k účelům stanoveným v § 2; v tomto případě mají postavení přijímající organizace podle tohoto zákona. Mohou rovněž, zejména při organizování dobrovolnické služby do zahraničí, bezúplatně zprostředkovat uzavření smlouvy mezi vysílající organizací se sídlem v České republice a přijímající organizací.

§ 11

Dotace

(1) Ministerstvo může poskytnout vysílajícím organizacím dotaci ke krytí

- a. pojistného placeného na základě pojistné smlouvy uzavřené vysílající organizací podle § 7 odst. 1,
- b. části výdajů spojených s evidencí dobrovolníků, s jejich přípravou pro výkon dobrovolnické služby a se zajišťováním výkonu dobrovolnické služby,
- c. pojistného na důchodové pojištění placeného podle § 5 odst. 3 za dobrovolníka, a to ve výši pojistného stanoveného z minimálního vyměřovacího základu,³⁾ pokud je dlouhodobá dobrovolnická služba vykonávána alespoň v rozsahu překračujícím v průměru 20 hodin v kalendářním týdnu.

(2) Dotace podle odstavce 1 je v průběhu kalendářního roku vysílajícím organizacím poskytována zálohově, a po skončení kalendářního roku ji vysílající organizace zúčtují podle skutečně vynaložených výdajů, počtu skutečně vyslaných dobrovolníků k výkonu dobrovolnické služby a skutečně zaplaceného pojistného na důchodové pojištění ve výši podle odstavce 1 písm. c). Vysílající organizace sdělí ministerstvu na základě jeho výzvy údaje potřebné pro výpočet výše dotace a zálohy na ni.

(3) Dotace podle odstavce 1 se za příslušný kalendářní rok neposkytne vysílající organizaci, pokud sjedná nebo obdrží úplatu nebo jinou penězi ocenitelnou výhodu od přijímající organizace.

-
3. § 3 odst. 3, § 5b a 16 zákona č.589/1992 Sb.,o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o veřejném zdravotním pojištění

§ 12

V § 7 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 242/1997 Sb., zákona č. 127/1998 Sb. a zákona č. 155/2000 Sb., se tečka za písmenem m) nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno n), které zní: "n) osoby vykonávající dlouhodobou dobrovolnickou službu na základě smlouvy s vysílající organizací, které byla udělena akreditace Ministerstvem vnitra, v rozsahu překračujícím v průměru alespoň 20 hodin v kalendářním týdnu, pokud není dobrovolník plátcem pojistného podle § 5 nebo za něj není plátcem pojistného stát podle předchozích písmen a) až m).".

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o důchodovém pojištění

§ 13

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 134/1997 Sb., zákona č. 289/1997 Sb., zákona č. 224/1999 Sb., zákona č. 18/2000 Sb., zákona č. 118/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 166/2001 Sb., zákona č. 188/2001 Sb. a zákona č. 353/2001 Sb., se mění takto:

1. V § 6 odst. 1 se tečka za písmenem c) nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno d), které včetně poznámky pod čarou č. 6a) zní: "d) výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby na základě smlouvy uzavřené s vysílající organizací podle zvláštního právního předpisu;6a) za dobu přede dnem podání přihlášky je účast na pojištění možná nejvýše v rozsahu dvou let bezprostředně před tímto dnem.

6a) Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě)."

2. V § 6 odst. 2 se věta první nahrazuje touto větou: "Pojištění jsou účastny též ostatní osoby starší 18 let, jestliže podaly přihlášku k účasti na pojištění."
3. V § 107 se odstavec 4 zrušuje.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o zaměstnanosti

§ 14

V § 13 odst. 2 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, ve znění zákona č. 578/1991 Sb. a zákona č. 160/1995 Sb., se tečka na konci písmene g) nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno h), které zní: "h) výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby v rozsahu překračujícím v průměru alespoň 20 hodin v kalendářním týdnu na základě smlouvy dobrovolníka s vysílající organizací, které byla udělena akreditace Ministerstvem vnitra."

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o daních z příjmů

§ 15

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona č. 35/1993 Sb., zákona č. 96/1993 Sb., zákona č. 157/1993 Sb., zákona č. 196/1993 Sb., zákona č. 323/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 85/1994 Sb., zákona č. 114/1994 Sb., zákona č. 259/1994 Sb., zákona č. 32/1995 Sb., zákona č. 87/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 149/1995 Sb., zákona č. 248/1995 Sb., zákona č. 316/1996 Sb., zákona č. 18/1997 Sb., zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 210/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 111/1998 Sb., zákona č. 149/1998 Sb., zákona č. 168/1998 Sb., zákona č. 333/1998 Sb., zákona č. 63/1999 Sb., zákona č. 129/1999 Sb., zákona č. 144/1999 Sb., zákona č. 170/1999 Sb., zákona č. 225/1999 Sb., nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 3/2000 Sb., zákona č. 17/2000 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 72/2000 Sb., zákona č. 100/2000 Sb., zákona č. 103/2000 Sb., zákona č. 121/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 241/2000 Sb., zákona č. 340/2000 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 117/2001 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 239/2001 Sb., zákona č. 453/2001 Sb., zákona č. 483/2001 Sb., zákona č. 50/2002 Sb., zákona č. 128/2002 Sb. a zákona č. 210/2002 Sb., se mění takto:

1. V § 4 odst. 1 se tečka za písmenem zi) nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno zj), které včetně poznámky pod čarou č. 4h) zní: "zj) plnění poskytované v souvislosti s výkonem dobrovolnické služby podle zvláštního právního předpisu.4h)

4h) Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě)."

2. V § 19 odst. 1 se tečka za písmenem zb) nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno zc), které zní: "zc) příjmy plynoucí v souvislosti s výkonem dobrovolnické služby poskytované podle zvláštního právního předpisu.4h)".

ČÁST ŠESTÁ
Změna zákona o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí

§ 16

V § 20 odst. 15 zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění zákona č. 117/2001 Sb., se za slovo "účely" vkládají slova ", bezúplatné nabytí majetku v souvislosti s výkonem dobrovolnické služby poskytované podle zvláštního právního předpisu13b)".

Poznámka pod čarou č. 13b) zní:

"13b) Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě).".

Dosavadní poznámka pod čarou č. 13b) se označuje jako poznámka pod čarou č. 13c), a to včetně odkazu na poznámku pod čarou.

ČÁST SEDMÁ
ÚČINNOST

§ 17

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2003.

Klaus v. r.
Havel v. r.
v z. Rychetský v. r.

Dobrovolnická služba

Základní informace o dobrovolnické službě, často kladené otázky a dokumenty ke stažení

1. [Úvod](#)
2. [Aktuálně](#)
3. Časté otázky a odpovědi
4. [Dokumenty](#)
5. [Kontakty](#)

Časté otázky a odpovědi

Mohou dostat akreditaci nadace nebo nadační fondy?

Ne, podle zákona nemohou. O akreditaci může požádat pouze občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, církev nebo náboženská společnost, církevní právnická osoba církve nebo náboženské společnosti.

Kolik členů má Akreditační komise v oblasti dobrovolnické služby?

Akreditační komise má 9 členů: zástupce Ministerstva vnitra, [Ministerstva zahraničních věcí](#), [Ministerstva práce a sociálních věcí](#), [Ministerstva zdravotnictví](#), [Ministerstva financí](#), [Ministerstva kultury](#), [Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy](#), [Ministerstva životního prostředí](#), [Rady vlády pro nestátní neziskové organizace](#). Předsedou komise je zástupce Ministerstva vnitra a místopředsedou zástupce Rady vlády pro nestátní neziskové organizace.

Kolik členů má dotační komise - Komise pro poskytování dotací akreditovaným vysílajícím organizacím v oblasti dobrovolnické služby?

Komise pro poskytování dotací má 9 členů: zástupce Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva financí, Ministerstva kultury, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva životního prostředí, Rady vlády pro nestátní neziskové organizace. Zástupci některých resortů jsou shodní se členy akreditační komise.

Může být akreditovaná vysílající organizace zároveň i organizací přijímající?

Může, ale nesmí dobrovolníky využívat pro činnosti, které by mohly být poskytnuty v rámci pracovněprávního vztahu, služebním nebo členském poměru, anebo zajišťované jinými osobami v rámci podnikání.

Kdo je dobrovolník?

Fyzická osoba, starší 15 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby na území České republiky nebo starší 18 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby v zahraničí. Na základě svých vlastností, znalostí a dovedností se svobodně rozhodne poskytovat dobrovolnickou službu bez nároku na odměnu.

Jaký je právní vztah mezi akreditovanou vysílající organizací a dobrovolníkem a přijímající organizací a dobrovolníkem?

Akreditovaná vysílající organizace uzavře podle povahy dobrovolnické služby písemné smlouvy s dobrovolníkem a s přijímající organizací. Přijímací organizace již tedy nemusí s

dobrovolníkem uzavírat žádné smlouvy.

Poznámka: Vysílající organizace uzavírá dvě smlouvy - s přijímající organizací a s dobrovolníkem. Přijímající organizace uzavírá jednu smlouvu - s vysílající organizací. Dobrovolník uzavírá jednu smlouvu - s vysílající organizací.

Upravuje zákon veškerou dobrovolnickou činnost?

Účelem zákona není upravit všechny existující, značně rozmanité formy dobrovolnické služby a případně dalších dobrovolných prací vykonávaných dobrovolníky ve prospěch společnosti a regulovat je, ale vymezit část z nich a s nimi spojit podmínky, za kterých stát bude jejich výkon podporovat.

Zákon se nevztahuje na činnosti vykonávané dobrovolníky, upravené zvláštními právními předpisy. Například sem patří činnost členů jednotky sboru dobrovolných hasičů obce ([zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů](#)), činnost osob organizovaných v Československém červeném kříži ([zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Česko-slovenském červeném kříži, ve znění pozdějších předpisů](#)), činnost dobrovolných pracovníků pečovatelské služby ([vyhláška č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení](#)).

Může být člen organizace zároveň jejím dobrovolníkem?

Nikoli. Je-li fyzická osoba v pracovněprávním vztahu, služebním poměru, členském poměru nebo je-li žákem nebo studentem, vykonává jako dobrovolník dobrovolnickou službu mimo svůj pracovněprávní vztah, služební poměr, členský poměr, školní vzdělávání nebo studium. *Příklad: Člen občanského sdružení "A" nemůže vykonávat dobrovolnickou činnost podle zákona č. 198/2002 Sb. pro organizaci "A", ale nic mu nebrání pracovat jako dobrovolník v organizaci "B".*

Kdo je akreditovanou vysílající organizací?

Akreditovanou vysílající organizací je právnická osoba se sídlem v České republice, která dobrovolníky vybírá, eviduje, připravuje pro výkon dobrovolnické služby a uzavírá s nimi smlouvy o výkonu dobrovolnické služby za podmínky, že má udělenou akreditaci. Rovněž uzavírá smlouvy s přijímající organizací. O udělení akreditace může požádat pouze občanské sdružení, obecně prospěšná společnost, církev nebo náboženská společnost, církevní právnická osoba církve nebo náboženské společnosti.

Kdo je přijímající organizací?

Je to osoba, pro jejíž potřebu je dobrovolnická služba vykonávána. Je způsobilá uzavřít smlouvu s vysílající organizací a schopná dostát závazkům z této smlouvy. Okruh přijímajících organizací je velmi široký a zahrnuje na jedné straně státní správu a samosprávu a na druhé straně jednotlivou fyzickou osobu.

Na jakou dobu je udělována Ministerstvem vnitra akreditace?

Akreditace je pro vysílající organizace udělována na dobu 3 let. Po uplynutí této doby se nebude automaticky prodlužovat, je nutno o ní znovu požádat. Akreditace se také uděluje zvlášť na každý typ dobrovolnické služby.

Jaké druhy pojištění je povinna akreditovaná vysílající organizace za dobrovolníka uhradit?

Zdravotní, pokud je dobrovolnická služba vykonávána v zahraničí. Odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou dobrovolník způsobí nebo mu bude způsobena.

Na co může být poskytnuta státní dotace akreditovaným vysílajícím organizacím?

Na uhrazení pojistného kryjícího odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou způsobí dobrovolník sám nebo mu bude způsobena. Na zaplacení pojistného na důchodové pojištění je-li dobrovolnická služba vykonávána dlouhodobě, tj. delší než 3 měsíce, a alespoň v rozsahu překračujícím v průměru 20 hodin v kalendářním týdnu. Na pokrytí výdajů spojených s evidencí dobrovolníků, s jejich přípravou pro výkon dobrovolnické služby a se zajišťováním výkonu dobrovolnické služby.

Jakým způsobem je dotace poskytována?

Dotace je poskytována zálohově a po skončení kalendářního roku ji vysílající organizace zúčtuje podle skutečně vynaložených výdajů, počtu skutečně vyslaných dobrovolníků k výkonu dobrovolnické služby a skutečně zaplaceného pojistného na důchodovém pojištění.

Poskytuje se dotace na dobu trvání akreditace, tj. na 3 roky?

Dotace se poskytuje pouze na příslušný kalendářní rok, ve kterém akreditovaná vysílající organizace o dotaci požádá. Na další rok, je třeba znovu podat žádost o dotaci.

Musí akreditované vysílající organizace zveřejňovat výroční zprávy o své činnosti?

Ano, a to nejpozději do 30. června následujícího kalendářního roku a zaslat jí dona adresu oddělení preventivních programů a dobrovolnické služby, [odbor prevence kriminality](#), Ministerstvo vnitra, Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7.

Provádí se kontrola akreditovaných vysílajících organizací Ministerstvem vnitra?

Ano. Po dobu trvání akreditace Ministerstvo vnitra ze svého nebo z cizího podnětu provádí kontrolu akreditovaných vysílajících organizací. Postupuje přitom podle [zákona o státní kontrole](#). Akreditované vysílající organizace, které obdrží dotace, budou kontrolovány podle zákona o finanční kontrole.

Co pro organizaci znamená situace, kdy obdrží akreditaci pouze na některé ze svých projektů (aktivit) v oblasti dobrovolnické služby?

Může nastat situace, kdy organizace požádá o akreditaci pro několik oblastí dobrovolnické činnosti, ale Ministerstvo vnitra jí udělí akreditaci pouze na některé oblasti. Tato organizace se musí při své činnosti řídit zákonem o dobrovolnické službě pouze v oblastech, pro které ji byla akreditace udělena.

Například organizace požádá o udělení akreditace v sociální a v ekologické oblasti. Akreditaci obdrží pouze pro sociální oblast. To znamená, že se musí řídit zákonem o dobrovolnické službě pouze ve svých sociálních aktivitách. Na tyto činnosti může požadovat od Ministerstva vnitra státní dotaci. V oblasti ekologie může organizace dále vyvíjet svou činnost jako před podáním žádosti o akreditaci, ale nemůže na tuto oblast žádat státní dotaci Ministerstva vnitra.

Vztahuje se zákon o dobrovolnické službě i na akreditovanou organizaci, která však nezískala státní dotaci?

Ano. Pokud je vysílající organizace akreditována, je zároveň vázána k dodržování podmínek stanovených zákonem o dobrovolnické službě.

Ptali jsme se účastníků programu GLEN, jakým způsobem ovlivnila jejich účast v programu jejich profesionální život. Také nás zajímal jejich názor na GLEN jako takový a na jeho smysl. Z celkového počtu účastníků z let 2004 – 2009 – 37 dobrovolníků, nám zaslalo vyplněný dotazník zpět celkem 23 respondentů, tj. 62% z jejich celkového počtu.

Odpověděli na otázky o GLENU...

	ANO	NE	NEVÍM
Věnujete se v současnosti GRV nebo ZRS * profesně?	61	39	-
Věnujete se v současnosti GRV nebo ZRS ve volném čase?	61	39	-
Ovlivnila účast v programu GLEN vaše profesní směřování do oblasti GRV nebo ZRS?	70	30	-
Plánujete se věnovat GRV nebo ZRS v budoucnosti?	87	9	4
Myslíte si, že GLEN skutečně dosahuje svých cílů, resp. mění svět k lepšímu?	65**	22	13
Doporučili byste účast v programu svým známým nebo kamarádům?	100	0	-

*Globální rozvojové vzdělávání nebo zahraniční rozvojová spolupráce

** 47% má o svém souhlasu pochybnosti vzhledem k nejednoznačnosti významu spojení „měnit svět k lepšímu“

Řekli o GLENU svými slovy...

„Pro mě je možnost účasti v GLENU celoživotní zkušenost a obohacení...“

„GLEN přináší inspiraci, zkušenosti a motivaci mladým lidem v hledání sebe sama, odpovědného přístupu k vlastnímu životu i k životu druhých.“

„Během GLENU jsem zjistil, že nechci v budoucnu pracovat v terénu na konkrétních rozvojových projektech, zato jsem si potvrdil, že chci o rozvojových tématech dlouhodobě psát.“

„GLEN rozšiřuje obzory a umožňuje udělat si vlastní obrázek o zemích třetího světa, rozvojové spolupráci a rozvojové politice.“

„Setkání s ostatními účastníky GLENU během přípravných seminářů byly inspirativní a ještě zvýšily zájem se zapojit do aktivit rozvojového vzdělávání, zvyšování povědomí atd.“

Můžete je potkat v redakci časopisu **Respekt**, na rozvojových projektech **Člověka v tísní** v Angole a Namíbií, ve společnosti **ARPOK**, v **UNDP** v Mongolsku, ve sdružení **ADRA**, v týmu školitelů **GLENU**, mezi autory putovní výstavy dokumentárních fotografií **Kultur8** a v dalších zemích. Stojí za dlouhodobými osvětově-vzdělávacími projekty typu **Fotbal pro rozvoj** či **Stereotýpek v nás** a za mnohým dalším...

Spolupráce ČR s United Nations Volunteers Bonn

Úvod

Spolupráce České republiky s Organizací spojených národů se za poslední roky podstatně změnila. Ze země, která po řadu let pomoc od OSN přijímala, se v roce 2002 stala čistým dárce, který rozvojovým zemím pomáhá nejen přímo v rámci dvoustranné zahraniční rozvojové spolupráce, ale aktivně se zapojuje i do pomoci mnohostranné. Objem prostředků, který Česká republika na pomoc rozvojovým zemím prostřednictvím OSN vynakládá, každý rok narůstá, a i když se velkým donorům západní Evropy nemůže co do celkové vynaložené sumy konkurovat, má co nabídnout – experty a odborníky/dobrovolníky, kteří se přímo v rozvojových zemích zapojují do rozvojových projektů a mírových misí OSN.

ČR realizuje spolupráci prostřednictvím mandatorních příspěvků, které vyplývají přímo z členství v příslušných specializovaných organizacích, a především však cestou dobrovolných příspěvků fondům a programům OSN (UNICEF, WFP, UNHCR, UNDP, UNIFEM, UNV, UNFPA, UNEP, atd.). Největší objem finančních prostředků do rozvojového systému OSN poskytuje ČR prostřednictvím UNDP.

MZV ČR podporuje různé formy zapojení českých dobrovolníků do rozvojových a humanitárních aktivit českých nevládních organizací a také cestou Organizace spojených národů, a to prostřednictvím specializované agencie OSN United Nations Volunteers, Bonn (dále jen UNV Bonn).

Historie

Po roce 1989 se Česká republika na základě výzvy UNV Bonn postupně zapojila do tohoto programu. Příspěvky do UNV Bonn patří mezi dobrovolné příspěvky do systému OSN.

Vzhledem k tomu, že v ČR existovaly zkušenosti z minulosti, jak s vysíláním expertů do agencí OSN a odborníků do rozvojových zemí, včetně realizace subkontraktů s agencemi OSN a fellowship, bylo zahájení spolupráce s UNV Bonn přirozeným pokračováním již tradičně dobré spolupráce se systémem OSN. Navíc se již v demokratickém režimu nejednalo

o „ideologicky závadnou agendu“, jak bylo na program dobrovolníků OSN dřívějším režimem pohlíženo.

Začátky spolupráce ČR spadají do období 1994 - 1996 a byly spíše v oblasti sledování možností a sbírání zkušeností s touto agendou. Vyslání prvních českých dobrovolníků v počtu 2 - 3 ročně bylo podpořeno holandskou vládou, která jako donor poskytla prostředky UNV Bonn na vyslání českých dobrovolníků a na podporu rozvoje zahraničního dobrovolnictví v ČR.

Od roku 1996 začalo MZV ČR přispívat na činnost vzniklého Národního kontaktního místa dobrovolníků OSN v Praze (dále jen NKM UNV) a toto kontaktní místo bylo již před rokem 1996 oficiálně notifikováno u UNV Bonn. MZV ČR začalo postupně přispívat do Special Voluntary Fund (SVF) při UNV Bonn.

NKM UNV začalo provádět nábor, výběr a vysílání českých dobrovolníků a postupně s rozvíjející se činností se stávalo nedílnou součástí fungování spolupráce s UNV Bonn. Bylo stále více jasné, že bez stálé podpory ze strany MZV ČR nebude možné dlouhodobě a na pevných základech spolupracovat s UNV a s českou veřejností, a že jakýsi spojovací článek mezi MZV ČR a UNV bude nutné do budoucnosti pevně zakotvit do smluvního systému spolupráce s UNV.

Smlouva o spolupráci mezi ČR a Programem Dobrovolníci OSN (UNV Bonn)

Zásadním průlomem a kvalitativní změnou pro spolupráci mezi ČR a UNV Bonn bylo uzavření Dohody o spolupráci mezi vládou ČR a UNV Bonn v roce 1998, která stanovila mechanismus spolupráce v souvislosti s účastí českých občanů v programu Dobrovolníci OSN, a to zejména v oblasti náboru, výběru, akceptace kandidátů a všech administrativních procedur spojených s vysláním dobrovolníků. Důležitou částí smluvního ujednání bylo rovněž ustanovení organizace a podpory jejího fungování, která bude působit v ČR jako Národní kontaktní místo pro spolupráci s programem UNV Bonn a bude provádět všechny administrativní procedury vyplývající s mezinárodní dohody a současně bude působit jako spojovací článek mezi UNV Bonn a MZV ČR pro provádění činností a povinností spojených s vysláním českých dobrovolníků prostřednictvím UNV Bonn a pro trvalou propagaci a rozvoj mezinárodního dobrovolnictví v ČR.

Národní kontaktní místo dobrovolníků OSN (NKM UNV)

Na základě Dohody o spolupráci mezi UNV Bonn a vládou ČR, uzavřené v roce 1998, která pevně zakotvila do systému spolupráce s UNV roli NKM UNV, byla na základě veřejné obchodní soutěže vybrána organizace, která by dlouhodobě prováděla funkci Národního kontaktního místa UNV.

Polytechna Consulting, a.s., jako výherce výběrového řízení, uzavřela v roce 2000 smlouvu o spolupráci s MZV ČR na zajištění činností spojených s výkonem NKM UNV. Aktivita NKM UNV jsou vykonávány dvěma pracovníci se zkušenostmi v oblasti spolupráce se systémem OSN, v oblasti lidských zdrojů, náboru, výběru a zaškolování lidí pro práci v rozvojových zemích.

Mezi hlavní činnosti NKM UNV patří:

- ✚ šíření myšlenky a principů dobrovolnictví v ČR;
- ✚ informování veřejnosti o možnostech uplatnění českých odborníků v programech OSN;
- ✚ nábor a výběr dobrovolníků na území ČR v souladu s požadavky a kritérii UNV Bonn;
- ✚ systematické vedení databáze českých občanů pro potřeby UNV Bonn a MZV ČR;
- ✚ zařazování vhodných kandidátů do databáze UNV Bonn;
- ✚ zaškolování a umisťování českých občanů do projektů a misí OSN v zahraničí;
- ✚ poskytování odborného servisu občanům ČR při nabídkovém a kontraktním řízení s UNV Bonn a v orientaci o podmínkách kontraktu a zemi přidělení;
- ✚ pomoc zájemcům při přípravě CV a jejich prezentaci na UNV Bonn;
- ✚ zaškolování nových zájemců v oblasti rozvojové spolupráce, systému UNV Bonn a v osobní prezentaci;
- ✚ organizování pohovorů v ČR za účasti UNV Bonn;
- ✚ rozvoj nových programů, projednávání a realizaci uzavřených smluv jako je Full Fund Agreement a program stáží pro absolventy VŠ realizovaných s UNV Bonn;

- ✚ školení a přednášky na vysokých školách, organizace oslav Mezinárodního dne dobrovolníků, organizování pohovorů s UNV Bonn v Praze;
- ✚ spolupráce s nevládním sektorem doma i v zahraničí;
- ✚ poradenství pro zájemce o dobrovolnickou činnost.

UNV Special Voluntary Fund

Od začátku spolupráce s UNV Bonn, Česká republika pravidelně přispívá jednou ročně do fondu Special Voluntary Fund (SVF) na činnost a dobrovolnické aktivity UNV. Postupně ČR začala rozvíjet další formy spolupráce a přispívat na konkrétní programy UNV. Příspěvek do fondu SVF však stále považuje za důležitou součást spolupráce a podpory UNV. V roce 2009 z důvodů úsporných opatření MZV ČR nebyl poskytnut žádný příspěvek. V roce 2010 však byl příspěvek již poskytnut.

Svěřenecká smlouva - Full Fund Agreement

V roce 2001 podepsalo MZV ČR s UNV Bonn další smlouvu o spolupráci, svěřeneckou smlouvu tzv. Full Fund Agreement. Uzavření této smlouvy bylo motivováno snahou ČR zvýšit účast českých dobrovolníků v projektech UNV, zejména v rámci zahraniční rozvojové spolupráce a na podporu osmi rozvojových cílů tisíciletí vyhlášených OSN v roce 2000. Navíc měla ČR zájem podpořit země a oblasti své bilaterální rozvojové spolupráce. Bylo dohodnuto a zakotveno ve smlouvě, že čeští dobrovolníci, kteří budou plně hrazeni z prostředků české vlády v rámci této smlouvy, budou působit převážně v oblastech a zemích prioritního zájmu české zahraniční rozvojové spolupráce. Spolupráce s UNV Bonn v rámci této smlouvy úspěšně stále pokračuje. Ročně jsou hrazeny pobyty 2-4 českých dobrovolníků dle priorit českého vládního programu zahraniční rozvojové spolupráce. Do roku 2009 tak působilo 25 českých dobrovolníků hrazených ČR v Jemenu, Angole, Ukrajině, Bosně a Hercegovině, Kosovu, Mali, Tanzanii, Indonésii a v Afghánistánu po dobu 1-3 let.

Internship Programme

V roce 2005 se ČR zapojila do již běžícího programu UNV ročních stáží pro absolventy vysokých škol v rozvojových zemích. Hlavním zájmem o zapojení se do tohoto programu a jeho podpory bylo umožnit mladým českým vysokoškolákům bez praxe získat zkušenosti v rozvojových zemích v multikulturním prostředí a v mezinárodním týmu.

Dalším důvodem bylo umožnit mladým lidem působit jako dobrovolník-stážista v rozvojových zemích prostřednictvím UNV, neboť mnoho mladých zájemců o dobrovolnictví v ČR nesplňuje náročná kritéria výběru ze strany UNV a pouze program stáží umožní mladým, vysokoškolsky vzdělaným zájemcům působit jako dobrovolník OSN bez potřebné praxe.

Stáž je určena mladým lidem, kteří mají zájem o získání zkušeností v oblasti humanitární a rozvojové pomoci a chtějí poznat odlišné kultury a život v rozvojových zemích. Zájemci o tuto stáž musí mít ukončené vysokoškolské vzdělání, znalost cizího jazyka a věk do 27 let. Doba stáže je jeden rok a uchazeč obdrží letenku, diety a ubytovací příspěvek, zdravotní a životní pojištění.

Přínos programu pro uchazeče je zejména v možnosti získání praxe v multikulturním prostředí pod vedením zkušených dobrovolníků v mezinárodním týmu a navíc v oboru, který vystudovali.

MZV ČR i u této formy spolupráce uplatňuje přání, aby čeští stážisté působili v prioritních zemích české zahraniční rozvojové spolupráce. Do roku 2010 bylo, na základě výběrového řízení a pohovorů, vysláno 13 českých absolventů vysokých škol do Jemenu, Mongolska, Vietnamu, Kosova a Bosny a Hercegoviny. O tuto formu spolupráce je ze strany mladých lidí velký zájem. Česká republika od roku 2005, kdy se k tomuto programu připojila, každoročně finančně podporuje stáže 2-4 mladých absolventů vysokých škol.

Celková statistika spolupráce ČR s UNV Bonn v letech 1995-2010

Čeští dobrovolníci se od roku 1995 aktivně zapojují do rozvojových programů a mírových misí OSN. Celkem již působilo v rozvojových zemích a krizových oblastech světa více než 250 českých dobrovolníků. Ročně je vysíláno kolem 10-24 dobrovolníků, z toho 55 % žen.

Čeští dobrovolníci působili na dlouhodobých misích zejména v Africe, Asii a na Balkáně, a to v těchto zemích: Afghánistán, Angola, Arménie, Bangladéš, Bosna a Hercegovina, Středoafriická republika, Džibutsko, Eritrea, Gruzie, Guyana, Indonésie, Jemen, Kambodža, Keňa, Kongo, Uganda, Libérie, Maroko, Mongolsko, Mali, Rwanda, Srí Lanka, SRJ/Kosovo, Sierra Leone, Súdán, Tanzanie/Zanzibar, Trinidad a Tobago, Ukrajina, Východní Timor, Zair,

Západní Sahara. Nejvíce českých dobrovolníků působilo v Bosně a Hercegovině, Kosovu a na Východním Timoru.

Závěr

Česká republika spolupracuje s programem Dobrovolníci OSN již od roku 1995 a je jedinou zemí bývalého komunistického bloku, která do tohoto programu pravidelně přispívá. Za více než 15 let spolupráce bylo do programů a misí OSN vysláno více než 250 českých dobrovolníků, každoročně bychom jich ve světě našli kolem 20 z celkového počtu cca 7 000 dobrovolníků ze 158 zemí světa. Převážná většina dobrovolníků OSN kolem 80% pochází z rozvojových zemí.

Od roku 2000 ČR ročně hradí pobyty 3-4 českých dobrovolníků, dle priorit vládního programu zahraniční rozvojové spolupráce.

Od roku 2005 hradí ČR, prostřednictvím UNV, roční stáže pro mladé absolventy vysokých škol, kteří mají zájem získat praxi v rozvojových zemích. Spolupráce s UNV v rámci Internship programu vytváří větší prostor pro zapojení mladší generace do dobrovolnických aktivit UNV. Získané zkušenosti mohou stážisté uplatnit buď jako klasičtí dobrovolníci (IUNV), nebo jako pracovníci státního či neziskového sektoru ve vlastní zemi

Mezi oblastmi, ve kterých čeští dobrovolníci pomáhají, patří zejména humanitární a rozvojová pomoc, prevence konfliktů a demokratizační procesy, jako např. volební mise, dále zdravotnictví (prevence a léčba HIV/AIDS), vzdělávání (výpočetní technika), pomoc uprchlíkům atd. Dobrovolníci pracují ve funkcích jako např. volební komisaři, manažeři projektů a programoví manažeři, asistenti projektů, rozvojoví pracovníci, lékaři, specialisté v oblasti ekologie, výpočetní techniky, letového provozu a prevenci a léčby HIV/AIDS.

Zkušenosti ČR ukazují, že program dobrovolníků OSN zaujal, za více než 15 let spolupráce, významné místo v rámci vládních a nevládních struktur a zejména mezi českou veřejností, zájímající se o zahraniční dobrovolnictví. Čeští občané mají možnost se v případě zájmu obrátit na kontaktní místo UNV v Praze, které jim poskytne veškerý servis a podporu a know-

how, jak se stát dobrovolníkem OSN. Velký zájem vzbudil také program stáží UNV Bonn u mladší generace a je dobré jej nadále podporovat, neboť tímto způsobem získává ČR kvalitní odborníky pro státní a nevládní sektor v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce a odborníky pro realizaci zahraniční rozvojové spolupráce v terénu.

Zřízení spojovacího článku mezi MZV ČR a UNV Bonn se ukázalo jako velmi prospěšné a koncepční rozhodnutí, neboť veškerá operativní činnost a styk s veřejností je vykonáván mimo MZV ČR. Veřejnost má možnost se na NKM UNV Praha kdykoliv obrátit osobně, emailem nebo přes webovou stránku. Jde o velmi otevřenou spolupráci s občany ČR a činnost NKM UNV zcela určitě přispěla k dobrým výsledkům, co se týče počtu vyslaných českých dobrovolníků do rozvojových zemí, a ke zviditelnění České republiky jako stálého partnera UNV.

Byly navázány velmi dobré osobní kontakty s pracovníky UNV Bonn. NKM UNV má pro veškerou operativní agendu 2 kontaktní osoby, které zabezpečují činnost Národního kontaktního místa dobrovolníků OSN za ČR jako celek. Pověření kontaktních osob na straně UNV rovněž výrazně přispělo k lepším výsledkům práce a lepší orientaci v systému UNV Bonn. Dobré výsledky spolupráce s UNV Bonn a mimořádně dobré kontakty se vytvářely postupně cestou neustálého hledání nových forem vzájemně výhodné spolupráce mezi UNV Bonn, MZV ČR a NKM UNV, Praha.

Zpracovala:

Ing. Vladislava Šplíchalová,

výkonná ředitelka

Národní kontaktní místo pro spolupráci s Dobrovolníky OSN

Czech United Nations Volunteers Contact Point

Polytechna Consulting, a.s.

E-mail: vladislava.splichalova@polytechna.eu nebo nkmunv@polytechna.eu

www.nkmunv.polytechna.eu

Telefon: +420 224 827 047 nebo +420 606 265 072, V Praze dne 9.12.2010

Výstup z přípravy Evropského roku dobrovolnictví

Tematická skupina

MEZINÁRODNÍ DOBROVOLNICTVÍ A ROZVOJOVÁ POMOC

(**pozn.:** platforma rozvojových NNO FoRS, v Berouně nepřítomná, navrhuje změnit termín „rozvojová pomoc“, od něhož se v posledních letech programově ustupuje, na „rozvojová spolupráce“... k dořešení na příští schůzce v lednu)

Rozšířený název a obsah

Práce skupiny zahrnuje jak mezinárodní dobrovolnické výměny dlouhodobého i krátkodobého charakteru (např. Evropská dobrovolná služba (EVS) či workcampy), tak dobrovolnické aktivity spadající do zahraniční rozvojové spolupráce – a to jak působení dobrovolníků v rozvojových zemích, tak jejich práce pro rozvojové nevládní organizace v ČR.

V naší oblasti dobrovolnictví jsme identifikovali tyto problémy:

- **získávání dlouhodobých (EVS) i krátkodobých víz pro dobrovolníky** – často zdlouhavá a neefektivní jednání s cizineckou policií v ČR (ač podle MV existuje vnitřní předpis pro cizineckou policii, jež by měl proceduru zjednodušit), tak s českými ambasádami v zahraničí (i když mají konzulové dobrou vůli, existující předpisy udělování víz komplikují)
- **pojištění dobrovolníků** (dvojí pojištění u EVS v ČR, neboť oficiální pojišťovna AXA není v tuzemsku uznána... dvojí pojištění dobrovolníků jedoucích do rozvoj. zemí při zahraničním pobytu kratším než 6 měsíců)
- **spolupráce s dobrovolníky** a náročnost kvalitní přípravy a evaluace při omezených financích (často náročné podmínky a odpovědnost v rozvoj. zemích)
- **ohodnocení dobrovolníků** (typu Youthpass na EVS) – propojit s uznáváním klíčových kompetencí v rámci Klíčů pro život (Hestia aj.)

Z hlediska naší oblasti navrhujeme následující zásadní výstupy ERD:

a) propagace

- pošramocená pověst dobrovolnictví a zlepšení image (tedy ve shodě s obecným cílem ERD)
- vzdělávání a workshopy ve školách o možnostech a benefitech dobrovolnictví
- propagace v regionech, zvláště neuniverzitní města
- zapojení dalších cílových skupin (střední generace a senioři) – dobro.cz, program 50+

b) publikační výstupy

- manuál FoRSu pro dobrovolníky v rozvoj. zemích
- 2 typy NIDM: Conflict management v rámci EVS (v ang., ke stažení na http://www.mladezvakci.cz/fileadmin/user_upload/publikace/Brozura_COME.pdf) a Mentorna (čj, ke stažení na http://www.mladezvakci.cz/fileadmin/user_upload/publikace/Mentorna.pdf)
- **obecný požadavek:** shromáždit dobré materiály/manuály na jednom místě

c) legislativa

- Zákon o dobrovolné službě – jasnější a silnější status dobrovolníka a zahrnout nadace
- Zákon o pobytu cizinců – dvojí pojištění (vyplývá ze **zákona o pojišťovníctví**) a udělování krátko- i dlouhodobých víz

d) finanční podpora

- Potřeba podpory z krajů (někde se tak děje, ale zdaleka ne všude)
- Aplikace příkladů dobré praxe ze zahraničí (systém grantové politiky, Soziales Jahr v Něm. a Rak., Národní koncepce pro dobrovolníky v rozvoj. zemích na Slovensku aj.)

HLAVNÍ AKCE reprezentující naši oblast dobrovolnictví během 2011:

- březen/duben – prezentace manuálu FoRSu (dobrovolníci v rozvoj. zemích)
- Volunteerfest (na způsob Erasmusfestu, Týden dobrovolnictví – listopad)

Další výstupy a návrhy (z hlediska celkové koordinace i jinak):

- návrh na **min. 2 ambasadory z řad dobrovolníků** (role models), vhodná kombinace: různý věk, muž/žena, Praha/regiony atp.
- návrh na **reportáž pro filmaře** – dobrovolníci EVS v ČR: rok jinak
- potřeba soupisu **medializace** za organizace/projekty a průběžné informování mediální skupiny o hlavních výstupech „zdola“ – jedině tak na konci ERD poznáme, zda jsme byli při zviditelňování dobrovolnictví úspěšní
- **vzájemná informovanost a spolupráce** členů skupiny o propagaci mezinárodního dobrovolnictví v regionech
- **další schůzka** 27. 1. od 11 hod v NIDM Na Poříčí 1035/4, dále dle potřeby v 1-2 měsíčních intervalech

Rozpočet (50000 Kč na provoz/aktivity skupiny) zatím neprojednáván

Vedení skupiny:

Robin Ujfaluši, INEX – Sdružení dobrovolných aktivit

Zástupce: Lucie Jarolímková, Národní institut dětí a mládeže MŠMT

Zastoupené organizace/institute:

Siriri, Charita ČR, Slezská diakonie, Tandem Plzeň, Forum 2000, NIDM, Ministerstvo vnitra, INEX-SDA